

систематизованих компетенцій дозволить сформувати нове покоління фахівців, які підсилять роль бізнесу в забезпечення та підтримці довгострокового миру. Майбутні дослідження необхідні задля перевірки релевантності запропонованих компетентностей в умовах освітнього процесу, а також розробки пропозицій щодо процесу та методів формування даних компетентностей у студентів спеціальності «Менеджмент».

Список використаних джерел

1. Adolescents as peacebuilders toolkit. For program planning and evaluation with the Peacebuilding Competency Framework / ed. by Taylor O'Connor. 2016. 76 p.
2. Daou A., Joseph J., Yousif D. S., Fathallah R., & Reyes G. Intellectual capital and resilience in torn societies. *Journal of Intellectual Capital*. 2019. №20. P. 598–618.
3. Designing learning for peace. Peace Education Competence Framework and Educational Guidelines / ed. by M. Frasn, S. Schweitzer. Mainstreaming Peace Education Series, 2016. 94 p.
4. Fort T. L. and Schipani C. A. An action plan for the role of business in fostering peace. *American Business Law Journal*. 2007. Vol. 44, № 2. P. 359–377.
5. Joseph J., Katsos J. E. Van Buren H. J. Entrepreneurship and peacebuilding: A review and synthesis. *Business & Society*. 2023. №62. P. 322–362.
6. Joseph J., Maon F., Uribe-Jaramillo M. T., Katsos J. E., Lindgreen A. Business, conflict, and peace: a systematic literature review and conceptual framework. *Journal of Management Studies*. 2024. 132 p.
7. Jovanović R., Marić D. A Sustainable Journey To Peace: Peace Education In The Context Of Global Citizenship Education Solidar Foundation Policy Paper. 2022. 32 p.
8. Milliken F. J., Schipani C. A., Bishara N. D., Prado A. M. Linking workplace practices to community engagement: The case for encouraging employee voice. *Academy of Management Perspectives*. 2015. Vol. 29, № 4. P. 405–421.
9. Wahyudin D. Peace education curriculum in the context of Education Sustainable Development (ESD). *Journal of Sustainable Development Education and Research*. 2018. Vol. 2, № 1. P. 21–32.

ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Леся ЛЕБЕДИК,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Актуальність теми формування ІКТ-компетентностей майбутніх психологів у процесі їхньої професійної підготовки є безперечною, адже в сучасному цифровому суспільстві інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) стають невід'ємною частиною професійної діяльності фахівців різних галузей, зокрема психологів. Формування ІКТ-компетентностей у процесі професійної

підготовки майбутніх психологів – це відповідь на виклики цифровізації освіти, науки, практики психологічної допомоги, а також необхідність інтеграції сучасних технологій у діагностику, консультування та психокорекцію.

Різноманітні аспекти застосування ІКТ в освітньому процесі висвітлювали у своїх працях вітчизняні науковці А. Вербицький, А. Верлань, Б. Гершунський, О. Гокунь, С. Гончаренко [1], В. Губачов [6, с. 53–56], М. Жалдак, Т. Конівіцька [2, с. 250–253], В. Кремень [3, с. 3–9], Ю. Машбиць, Н. Морзе, І. Роберт, О. Співаковський, В. Стрельников [5, с. 210–211; 6, с. 53–56; 7, с. 49–51], а також у наших напрацюваннях [4, с. 117–123 та ін.]. Проблема формування інформаційної культури майбутніх учителів є об'єктом дослідження Н. Волкової, О. Гончарової, О. Матвійчук, І. Смирнової. Питання підготовки майбутніх учителів до застосування ІКТ у професійній діяльності вивчали В. Арестенко, Г. Генсерук, В. Готінг, Р. Гурін, С. Каплун, Л. Карташова, Л. Морська, Л. Петухова, Н. Самойленко, О. Суховірський та ін.

Питаннями вдосконалення професійної підготовки психолога займалися чимало вчених, зокрема, Л. Гренюк, І. Колесник, В. Лапшин, С. Миронова, Н. Назарова, О. Паламар, Л. Руденко, В. Синьов, Є. Синьова, В. Турчинська, Л. Фомічова, М. Шеремет, Д. Шульженко та ін. Вони визначили, що для успішного виконання професійних обов'язків психолог має володіти належним обсягом психолого-педагогічних знань, бути висококваліфікованим фахівцем у галузі комп'ютерних технологій, постійно займатися самоосвітою, мати широкий науковий світогляд і високий рівень загальної культури, бути здатним до прийняття творчих рішень у нестандартних умовах.

Особливої актуальності набуває проблема формування ІКТ-компетентностей майбутніх психологів у процесі їхньої професійної підготовки в умовах дистанційного навчання, онлайн-психологічної допомоги, розширення використання цифрових платформ, додатків, тестів та програм у психологічній практиці.

Мета дослідження: обґрунтувати психолого-педагогічні засади формування ІКТ-компетентностей майбутніх психологів у процесі їхньої професійної підготовки. Завдання: 1) проаналізувати сутність поняття «ІКТ-компетентність психолога»; 2) визначити структуру ІКТ-компетентності майбутнього психолога; 3) охарактеризувати основні умови та засоби формування ІКТ-компетентностей у навчальному процесі; 4) визначити перспективи інтеграції цифрових технологій у підготовку психологів.

Розпочнемо з аналізу сутності ІКТ-компетентності майбутнього психолога, якою є інтегрована якість, що поєднує знання, уміння, навички, мотивацію та досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності. Вона охоплює: технічну грамотність (володіння комп'ютером, мобільними пристроями, офісними програмами); інформаційну компетентність (уміння працювати з інформаційними ресурсами, базами даних, науковими порталами); комунікаційну компетентність (здатність використовувати цифрові засоби комунікації для професійної взаємодії); цифрову етику (усвідомлення норм етичної поведінки в онлайн-середовищі);

психологічні ІКТ-інструменти (застосування програм для онлайн-діагностики, психотерапії, консультування, коучингу тощо).

Структуру ІКТ-компетентності майбутнього психолога складають такі компоненти:

- 1) когнітивний компонент – знання про сучасні цифрові засоби, сервіси, ІКТ-платформи, їх можливості в психологічній практиці;
- 2) операційний компонент – сформовані навички пошуку, обробки, аналізу інформації, використання цифрових технологій у практичній роботі;
- 3) мотиваційно-ціннісний компонент – позитивне ставлення до інновацій, прагнення до саморозвитку, цифрової гнучкості;
- 4) рефлексивний компонент – здатність до оцінювання ефективності використання ІКТ у своїй діяльності, критичне мислення.

Серед умов формування ІКТ-компетентностей у процесі підготовки психологів виділимо:

- 1) інтеграцію цифрових технологій у зміст психолого-педагогічних дисциплін (використання платформ Moodle, Google Workspace, Zoom, Testograf, Mentimeter тощо);
- 2) упровадження елементів дистанційного та змішаного навчання;
- 3) застосування електронних ресурсів для вивчення теорії та виконання практичних завдань;
- 4) організацію тренінгів та майстер-класів з використанням професійного програмного забезпечення (PsyToolkit, PsychoPy, SPSS, онлайн-опитувальники тощо);
- 5) розвиток цифрової культури в академічному середовищі – дотримання етичних норм під час роботи з цифровими засобами.

Виокремимо проблеми та виклики формування ІКТ-компетентностей майбутніх психологів у процесі їхньої професійної підготовки: недостатній рівень технічної підготовки деяких здобувачів; відсутність адаптованих ІКТ-ресурсів українською мовою; потребу в оновленні навчально-методичного забезпечення та підвищенні кваліфікації викладачів.

Перспективами формування та розвитку ІКТ-компетентностей майбутніх психологів у процесі їхньої професійної підготовки є: створення національної платформи цифрових ресурсів для підготовки психологів; використання штучного інтелекту та аналізу великих даних у психологічних дослідженнях; удосконалення цифрової психологічної допомоги: чат-боти, телепсихологія, AR/VR-технології.

Таким чином, формування ІКТ-компетентностей майбутніх психологів є невід'ємним складником їхньої професійної підготовки, що забезпечує конкурентоздатність на ринку праці та ефективність у наданні психологічної допомоги в цифрову епоху. Цілеспрямоване впровадження цифрових технологій у зміст та форми професійної освіти сприяє розвитку сучасного й мобільного психолога, здатного ефективно діяти в умовах динамічних змін.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги, 2012. 192 с.

2. Конівіцька Т. Я. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні риторичної компетентності майбутніх психологів. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2018. № 51. С. 250–253. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5438>

3. Кремень В. Г. Інформаційне середовище – криза культури чи нове буття? *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи* : зб. наук. праць. Вип. 5. / За ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2017. С. 3–9.

4. Лебедик Л. Інтерактивне модульне навчання як чинник формування педагогічної компетентності майбутнього викладача економіки. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / Гол. ред. Мартинюк М. Т. Умань : ПП Жовтий О. О., 2009. Ч. 3. 230 с. С. 117–123.

5. Стрельников В. Ю. Використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації викладачів із надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу. *Інформаційні технології та цифрова економіка : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ : Видавничий центр ДУІТ, 2024. 287 с. С. 210–211. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23796>

6. Стрельников В., Губачов В. Дидактичні можливості інформаційних технологій навчання. *Імідж сучасного педагога*. 2003. № 7–8. С. 53–56.

7. Стрельников В. Ю. Формування інформаційного освітнього середовища в закладі неперервної освіти. *Інформаційні технології у сучасному світі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, 22 квіт. 2024 р. Харків : Державний біотехнологічний університет., 2024. 341 с. С. 49–51. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/nauka/konferentsiyi/>

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ ОСВІТИ

Вадим ЛУНЯЧЕК,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх наук,
цифрового навчання та академічного підприємництва Навчально-наукового
інституту міжнародної освіти,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна

Професійний розвиток керівників освіти є ключовим складником освітніх реформ в Україні. Останнім часом, особливо в період воєнного стану в Україні, має місце суттєва динаміка призначень на керівні посади, що не сприяє якості надання освітніх послуг в окремих закладах освіти через слабкість систем управління, пов'язаною з плінністю кадрів. Ми неодноразово звертались до цієї тематики у наших попередніх роботах [1-3]. Разом із тим, призначення нових керівників закладів освіти актуалізувало попит на отримання спеціальної управлінської освіти, зокрема за спеціальністю 073 Менеджмент ОПП